

subtilizacijo zastavljene likovno izpovedne teme. Od šestdesetih let naprej nastajajo v okviru Vidičevega slikarskega in risarskega znanja, obdarjene stvaritve in celi, zaključeni slikarski ciklusi. Od »harlekinov« in »kurentov«, ki so umetniško uspešen spoj dokumentarnega slikarskega zapisa in simbolične, včasih kar napol fantastične likovne izpovednosti, prek slik, ki nam likovno nevsiljivo in s polno človeške topline govorijo o življenju, običajih in nehanju preprostih slovenjega-riških kmetov in vinarjev (Vasovalca, Pohorski svatje, Prazen dom), kompozicij, ki so poleg pretanjšanega slikarskega in risarskega znanja, obdarjene tudi z izvirnim simbolizmom in fantastiko — gre za »skrivnostno srečevanje in medsebojno poigravanje stalnih simbolov iz Vidičevega bogatega slikarskega motivnega repertoarja: starih poslikanih kmečkih ur, ljudskih keramičnih izdelkov, kavnih mlinčkov, harmonike, suhega cvetja, kmečkega orodja pa vse do ciklusa tridesetih slik pod skupnim naslovom *Moj mali svet* in serije slik iz zadnjih let *Ujeto cvetje*, prava antologija, resume umetnikovega specifičnega likovnega sveta, njegovih izrednih sposobnosti v risarskem in barvnem podajanju, kratka, popolnosti v obvladovanju žlahtnega slikarskega medija. Vidičeve likovne stvaritve so topla, humana in poetično obarvana umetniška pripoved ter izpoved o neminljivi lepoti narave in človeškega bivanja.

RAZSTAVA SLIKARSKIH DEL VIDE FAKIN V LJUBLJANSKI MALI GALERII

Če gledamo s širšega vidika razvoja sodobne evropske likovne umetnosti, vidimo, da sta prav nadrealizem in fantastika tisti specifični likovni usmeritvi, ki sta v našem kulturnem prostoru doživeli svoj najšibkejši odmev. Še tista borna peščica slovenskih sodobnih

likovnih ustvarjalcev, ki je zastopala in še zastopa te umetnostne težnje, je le redkokdaj radikalno prestopila imaginarno mejo, ki loči realno od nadrealnega. Skratka: tistega »pravega« nadrealizma in fantastike, ki bi »operirala« zgolj z nadrealističnimi prvini in sanjskimi simboli ter prividi, pri nas skorajda ne poznamo, imamo pa vendarle nekaj avtorjev, ki premorejo precejšen potencial svojstvene poetične imaginacije, sposobnosti, da spreminjajo resničen svet v simbolično vizijo, z novimi likovnimi in vsebinskimi pomeni. V to, številčno dokaj redko skupino slovenskih likovnih umetnikov, sodi prav gotovo tudi akademska slikarka Vida Fakin, ki je po daljšem presledku spet predstavila svoja novejša dela v ljubljanski Mali galeriji.

Slikarka Vida Fakin tudi že vseskozi sodi med tiste naše izjemne likovne ustvarjalce, ki črpajo motivne pobude za svoje likovne stvaritve izključno iz domačih »virov in logov«. Takó je poleg začetnih »strašil« in še nekaterih izrazito domačijsko ubranih pojavnih elementov, že dolgo vrsto let osnovni umetničin »leitmotiv« značilna gorenjska krajina, še točneje povedano: izrez iz skoraj arabesko razgibane, slikovite gorenjske predalpske krajine, z njenim najbolj tipičnim, prastarim funkcionalnim arhitektonskim pojavnim elementom — kozolcem. Čeprav je umetnica s srcem in svojim vizualnim bistvom navezana na realni svet, pa v svojih slikah še zdaleč ne učinkuje kot realista; njene likovne evokacije izhajajo namreč iz njenih posebnih vizualnih raziskav, iz njenega posebnega »seciranja« in ponovnega konstruiranja videnih in senzibilno občutenih pojavnih oblik, iz načina, ki daje umetnici nešteto možnosti za najrazličnejša formalna, barvna in kompozicijska variranja stalno se ponavljajočih likovnih znakov in simbolov. Njena oblikovno in barvno »razsecirana« gorenjska krajina s skoraj obveznim kozolcem se je

dvignila in zvrtničila kot suh list z drevesa visoko nad oblake; zbuja nam občutenje neke lebdeče drame. Ti formalno arabesko učinkujoči segmenti narave, skupki barvno skrajno pretehtanih in uglašanih oblik — kozolci, ki so videti kot splasene, plahutajoče ptice v zraku, so samo še simboli, iztrgani iz svojega naravnega, logičnega konteksta. Še močnejšo dozo odtujenosti kažejo barvno in strukturno razgibani »odbleski«¹ krajinske podobe, in sicer predvsem zato, ker lebdijo v nekem grozljivem »vakuumu«, abstraktnem prostoru, visoko nad ozkim pasom puste skalne krajine, posute z okroglimi kraterji. Brez pretirane nostalgije in patetičnosti uresničuje umetnica v sleherni svoji sliki neko novo likovno vizijo, komponira s pomočjo svojevrstne likovne transkripcije, znane in venomer se ponavljajoče simbole in znake v slikovne celote z lastnim redom in lastno logiko vzajemnih oblikovnih in barvnih odnosov.

Trajna poteza in stalne vrednote slikarskega dela Vide Fakinove so poseben dar za analitično opazovanje naravnih fenomenov, toplina notranjega doživljanja, zlasti pa njena posebna sposobnost, da s premikanjem zornega kota v načinu vizualnega dojetja, zmore povsem realnim pojavnim oblikam vdihniti lastnost in čar nadrealne likovne metafore. Slike Vide Fakinove so umetniška dela, ki z bogastvom barvnega in oblikovnega doživljanja reflektirajo neko globljo resnico in hkrati strah pred jutrišnjim dnem, ko bo morda vsa ta lepota okrog nas, samo še nostalgichen spomin.

**PREGLEDNA RAZSTAVA
PLASTIK SONJE TAVČAR —
SKABERNE V GALERIIJ DOMA
ŠPANSKIH BORCEV V MOSTAH**

Osnovno motivno izhodišče, še bolj rečeno, poglobljeni vir umetniškega navdihla znane slovenske akademske

kiparke in prizadevne dolgoletne likovne pedagoginje Sonje Tavčar — Skaberne je najpogostejše ženski akt. To so v glavnem mlada, dozorevajoča ženska bitja, zbirka nežnih, očarljivih, s krhko ljubkostjo obdarjenih mladih teles, v najrazličnejši pozi in oblikah gibanja, od tihe, umirjene in zasanjane statičnosti do gibov, ki jih zahtevajo najrazličnejša opravila, čustvena stanja ali — vaje v joga gimnastiki. Čeprav so verjetno največkrat upodobljene bolj po živem modelu kot pa prosto po spominu ali celo na pamet — vsaj po skrbni realistični obdelavi obraznih partij in še nekaterih pomembnih detajlov sodeč — pa kiparske upodobitve ženskih in otroških likov Sonje Tavčar-Skaberne, nikakor niso portretne narave, prej bi jim lahko prisodili, da so umetniško polnokrvna strnitev, sublimacija večnih vrednot in lepote ženskega telesa in duha, da so »prelitje«² realne pojavnosti v neke vrste simbolično absolutnost, v umetniški ideal, včasih pa celo v subtilno, skoraj neresnično poetično vizijo. In ne samo to: ti oblikovno pretanjeni ženski akti — večinoma gre za plastike malega formata, za »miniature«, kot te stvaritve imenuje umetnica — služijo kiparki Sonji Tavčar — Skaberne tudi kot nekakšen skrajno občutljiv instrument, s pomočjo katerega razvija svojo bogato lestvico čustvenih doživetij in čutnih senzacij, ki pa nikoli ne zaidejo v sfero cenene senzualnosti ali celo odkrite erotičnosti. Dasi je umetnica brez dvoma velika poznavalka skrivnosti človeške anatomije, poznavalka klasičnega lepote kanona, čeprav sijajno obvladuje gibanje človeškega telesa v prostoru in ji ne dela težave zakon uravnoteženja plastičnih gmot in ima izredno pretanjšan posluš za najfinejše vibracije v človeški psihi, ne gre pri njenih kiparskih stvaritvah za izrazito realistične študije, marveč prej za neko obliko »čistega: plastičnega doživetja in izpolnitve. Umetničina obsesna zbir-